

Mariusz Balcerek

Wojewódzka Biblioteka Publiczna – Książnica Kopernikańska w Toruniu

e-mail: m.balcerek@ksiaznica.torun.pl

ORCID ID: 0000-0002-1007-8042

M

Międzynarodowa Konferencja Toruńska: „Wizualizacja informacji w humanistyce”

DOI: <http://dx.doi.org/10.12775/FT.2017.020>

Tekst jest opublikowany na zasadach niewyłącznej licencji Creative Commons
Uznanie autorstwa-Bez utworów zależnych 3.0 Polska (CC BY-ND 3.0 PL).

Dr Mariusz Balcerek jest pracownikiem Działu Informacyjno-Bibliograficznego Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej – Książnicy Kopernikańskiej w Toruniu. Jego zainteresowania badawcze koncentrują się na historii wojskowej okresu nowożytnego (XVI–XVIII w.). W 2010 r. obronił w Instytucie Historii i Archiwistyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu dysertację doktorską zatytułowaną: „Księstwo Kurlandii i Semigalii w wojnie polsko-szwedzkiej w latach 1600–1629” (*Księstwo Kurlandii i Semigalii w wojnie Rzeczypospolitej ze Szwecją w latach 1600–1629*, Poznań 2012), przygotowaną pod kierunkiem prof. dr. hab. Bogusława Dybasia. Publikował m.in. na łamach: *Do szarzy marsz, marsz... Studiów z dziejów kawalerii*, „Przeglądu Historycznego”, „Przeglądu Historyczno-Wojskowego”, „Studiów i Materiałów do Historii Wojskowości” oraz „Zapisków Historycznych”. Redaktor tematyczny czasopisma naukowego „Folia Toruniensia”.

S

Słowa kluczowe: wizualizacja informacji, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Instytut Informacji Naukowej i Bibliologii, konferencja, Toruń

S

Streszczenie. W dniach 23–24 marca 2017 r. odbyła się w Collegium Humanisticum Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu (dalej: UMK) Międzynarodowa Konferencja Toruńska zatytułowana: „Wizualizacja informacji w humanistyce”. Jej organizatorem był Instytut Informacji Naukowej i Bibliologii UMK. Było to już drugie spotkanie poświęcone tej tematyce w grodzie Kopernika. Pierwsza impreza odbyła się jesienią 2015 r. w Wyższej Szkole Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu i zatytułowana była: „Wizualizacja informacji”.

W dniach 23–24 marca 2017 r. odbyła się w Collegium Humanisticum Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu (dalej: UMK) Międzynarodowa Konferencja Toruńska zatytułowana: „Wizualizacja informacji w humanistyce”. Jej organizatorem był Instytut Informacji Naukowej i Bibliologii UMK. Było to już drugie spotkanie poświęcone tej tematyce w grodzie Kopernika. Pierwsza impreza odbyła się jesienią 2015 r. w Wyższej Szkole Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu (dalej: WSKSiM) i zatytułowana była: „Wizualizacja informacji”¹.

¹ *Wizualizacja informacji*, [w:] *Wyższa Szkoła Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu*, 9 IX 2015 [online], [dostęp 4 IV 2017]. Dostępny w World Wide Web: <https://wkskim.edu.pl/wizualizacja-informacji/>.

Konferencję rozpoczął dziekan Wydziału Nauk Historycznych (dalej: WNH) UMK prof. Stanisław Roszak, który powitał zebranych gości. Po nim głos zabrała dyrektor Instytutu Informacji Naukowej i Bibliologii prof. Ewa Głowacka. Sprawy porządkowe przedstawiła organizatorka i *spiritus movens* imprezy dr Veslava Osińska².

Po oficjalnym otwarciu konferencji obejrzelśmy pantomimiczne przedstawienie w wykonaniu grupy „Majka” z WSKSiM. Młodzi wykonawcy przedstawili, jak młodzież postrzega wizualizację informacji.

Następnie głos zabrał prowadzący pierwszy panel („Complex visualizations and community”) dr hab. Emanuel Kulczycki z Instytutu Filozofii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, który zaprosił pierwszych prelegentów. Na początku wystąpił dr Raphael Ball, dyrektor Biblioteki Federalnej Politechniki w Zurychu (Eidgenössische Technische Hochschule – Bibliothek Zürich), z referatem: „The end of linear text in scholarly communication?”. Autor przedstawił rozwój sposobów przekazywania treści od malowideł naskalnych z czasów paleolitu do wysłania w kosmos złotych krążków w ramach programu Voyager w 1977 r.³ Następnie omówił przykłady wykorzystania nietekstowej informacji w nauce, która wypiera jej liniową, tradycyjną wersję. Na końcu wskazał wyzwania, jakie z tego wynikają dla współczesnych bibliotek.

Profesor Yuriy Holovatch z Instytutu Fizyki Materii Skondensowanej Narodowej Akademii Nauk Ukrainy we Lwowie (Інститут фізики конденсованих систем Національної академії наук України, Львів) omówił zagadnienie wizualizacji i zrozumienia złożonych systemów („Visualizing and understanding complex systems from transport networks to online role-playing games”). Autor posłużył się przykładem wizualizacji sieci transportu publicznego. Pokazał różnicę pomiędzy Paryżem a San Paulo. Następnie przedstawił graficzną formę powiązań około 400 tys. graczy w grze *Pardus*⁴, rozgrywanej przez wielu użytkowników za pośrednictwem Internetu (*Massively Multiplayer Online Game* – MMOG)⁵. Na końcu porównał obydwa badania, znajdując podobieństwa w ich wynikach.

Od transportu i gier przeszliśmy do ludzkiego aspektu za sprawą referatu prof. Włodzisława Duchy z Katedry Informatyki Stosowanej UMK: „Visualization of mind inside the brain”. Usłyszeliśmy o historii graficznego przedstawiania procesów umysłowych w mózgu. Zobaczyliśmy różne wizualizacje, naukowe i humorystyczne. Autor wskazał na kierunki obecnych i przyszłych badań. Podsumowując, stwierdził, że tak, jak nie można wejść dwa razy do tej samej rzeki, tak nie ma dwóch identycznych połączeń synaptycznych przy wykonywaniu tej samej aktywności.

² Pierwsze wystąpienia zostały sfilmowane i są dostępne na stronie UMK TV, np.: *Wizualizacja Informacji w Humanistyce – otwarcie przez Dziekana Wydziału Nauk Historycznych*, [w:] *UMK TV* [online], [dostęp 13 IV 2017]. Dostępny w World Wide Web: <http://tv.umk.pl/#movie=3393>.

³ *Voyager Golden Record*, [w:] *Wikipedia. Wolna encyklopedia* [online], [dostęp 4 IV 2017]. Dostępny w World Wide Web: https://pl.wikipedia.org/wiki/Voyager_Golden_Record.

⁴ *About Pardus*, [w:] *Pardus* [online], [dostęp 4 IV 2017]. Dostępny w World Wide Web: <https://www.pardus.at/index.php?section=about>.

⁵ *Massively multiplayer online game*, [w:] *Wikipedia. Wolna encyklopedia* [online], [dostęp 4 IV 2017]. Dostępny w World Wide Web: https://pl.wikipedia.org/wiki/Massively_multiplayer_online_game.

W kolejnym wystąpieniu dr Jan Kozłowski z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego przedstawił „Visualisation for science policy”. Autor zaprezentował i omówił projekty wspierające rozwój graficznych metod tworzenia, analizy i przekazywania informacji w Wielkiej Brytanii („Alliance for Useful Evidence”⁶, „What Works Network”⁷), Flandrii („Steunpunten Beleidsrelevant Onderzoek”⁸), Australii („Policy Visualisation Network”⁹) oraz Unii Europejskiej („Policy Compass”)¹⁰. Na końcu poznaliśmy, zdaniem referenta, najlepszą książkę na ten temat: *Policy Practice and Digital Science. Integrating Complex Systems, Social Simulation and Public Administration in Policy Research*¹¹.

Po tym wystąpieniu rozpoczęła się dyskusja. Słuchaczy interesowały następujące sprawy: wybieranie baz danych przez bibliotekę w Zurychu, metodyka badań powiązań uczestników gry *Pardus* oraz nowe kierunki badań nad aktywnością mózgu.

Drugą sesję („Visualization for humanities”) prowadził prof. Włodzisław Duch. W pierwszym referacie dr Suzana Pasanec Preprotić z Katedry Introligatorstwa i Oprawozdawstwa Wydziału Sztuki Uniwersytetu w Zagrzebiu (Katedra za knjigoveštvo i ambalažu, Grafički fakultet, Sveučilište u Zagrebu) przedstawiła: „From Visualization framework in teaching bookbinding at the Faculty of Graphic Arts”. Dowiedzieliśmy się o organizacji studiów, procesie nauczania, jego efektach i systemie ocen w Zagrzebiu. Zobaczyliśmy liczne tabelki, wykresy i inne wizualizacje obrazujące powyższe aspekty edukacji introligatorów.

W kolejnym wystąpieniu prof. Panayiota Polydoratou z Katedry Bibliologii i Systemów Informacyjnych Aleksandryjskiego Instytutu Technologii Edukacyjnych w Salonikach (Τμήματος Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης, Αλεξάνδρειο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Θεσσαλονίκης) przedstawiła: „An introduction to data journals, linking data and visualizations in publications in an integrated way”. Autorka omówiła czasopisma publikowane na licencji Open Access. Zaprezentowała metadane, które są wprowadzane do różnych baz (np. identyfikatory cyfrowe – DOI)¹², ich graficzne przedstawianie i wykorzystywanie. Posłużyła się przy tym przykładami dwóch czasopism: „Journal of Open Archaeology Data” i „Geoscience Data Journal”.

Magister Abdelaziz Blilid, doktorant w Zespole Studiów i Interdyscyplinarnych Badań w Informacji i Komunikacji na Uniwersytecie w Lille (Groupe d'Études et de Recherche Interdisciplinaire en Information et Communication, Université

⁶ *Abouts Us*, [w:] *Alliance for Useful Evidence* [online], [dostęp 4 IV 2017]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.alliance4usefulevidence.org/about-us/aboutus/>

⁷ *What Works Network*, [w:] *Gov.uk* [online], [dostęp 4 IV 2017]. Dostępny w World Wide Web: <https://www.gov.uk/guidance/what-works-network>.

⁸ *Steunpunten voor Beleidsrelevant Onderzoek*, [w:] *Steunpunten Beleidsrelevant Onderzoek* [dostęp 4 IV 2017]. Dostępny w World Wide Web: <http://www2.vlaanderen.be/weten/steunpunten/steunpunten.htm>

⁹ *Policy Visualisation Network*, [w:] *Public Sector Innovation* [online], [dostęp 4 IV 2017]. Dostępny w World Wide Web: <https://innovation.govspace.gov.au/policy-visualisation-network-1>.

¹⁰ *The Project*, [w:] *Policy Compass* [online], [dostęp 4 IV 2017]. Dostępny w World Wide Web: <https://project.policy-compass.eu/the-project/>.

¹¹ *Policy Practice and Digital Science. Integrating Complex Systems, Social Simulation and Public Administration in Policy Research*, ed. Marijn Janssen, Maria A. Wimmer, A. Deljoo, [online], [dostęp 4 IV 2017]. Dostępny w World Wide Web: https://books.google.pl/books?id=ZvHLCQAAQBAJ&hl=pl&source=gbs_navlinks_s.

¹² *DOI (identyfikator cyfrowy)*, [w:] *Wikipedia. Wolna encyklopedia* [online], [dostęp 4 IV 2017]. Dostępny w World Wide Web: [https://pl.wikipedia.org/wiki/DOI_\(identyfikator_cyfrowy\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/DOI_(identyfikator_cyfrowy)).

Lille), przedstawił: „Visualization of Hypertext Links of Transborder Cultural Identity: A Case of Berber Diaspora”. Autor przygotowuje dysertację doktorską na temat diaspory Berberów i zapoznał audytorium z wynikami badań. Podstawą analiz była grupa 121 stron internetowych, między którymi Blilid znalazł 382 węzły (ang. *nodes*) i doliczył się 430 podlinkowań. Na tej podstawie stworzył mapę połączeń, a następnie doszukał się powiązań pomiędzy kulturą a politycznymi żądaniami Berberów.

Doktor Monika Szetela (referat przygotowany razem z dr Małgorzatą Piotrkowską-Dańkowską) z WSKSiM zaznajomiła słuchaczy z „An attempt to a new reading of the Bible – the visualization of the dynamics of the relationship, between the Bridegroom and the Bride in the Song of Songs”. Usłyszeliśmy o historii badań nad *Pieśnią nad Pieśniami* ze *Starego Testamentu*. Następnie referentka pokazała na wykresie aktywności: Oblubieńca, Oblubienicy i ich obojga. Graficzne przedstawienie zagadnienia pozwoliło wykazać interesującą harmonię, w jakiej podmioty liryczne wypowiadają swoje kwestie.

Na końcu tej sesji miał swoje wystąpienie Marcin Kapczyński, reprezentant jednego ze sponsorów imprezy: Clarivate Analytics¹³. Poznaliśmy firmę, która zajmuje się gromadzeniem, analizą i upowszechnianiem naukowych danych. Referent przedstawił plusy i minusy oceny naukowców i czasopism, co zilustrował kilkoma przykładami.

Po dłuższej przerwie wznowiono obrady w dwóch jednocześnie odbywających się sesjach: „Wizualizacje źródeł i danych” i „Piękno a funkcjonalność w prezentacji informacji”. Piszący te słowa wybrał tę pierwszą. Dlatego poniżej opiszemy dokładnie tylko ją.

Prowadzącym tę sesję był prof. Andrzej Radomski z Zakładu Teorii Kultury i Metodologii Nauk o Kulturze Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie (dalej: UMCS). Pierwszy referat pod tytułem: „Wizualizacja danych z różnych źródeł: interpretacyjne pułapki normalizacji na przykładzie narodowych bibliograficznych baz danych” zaprezentował dr hab. Emanuel Kulczycki, autor bloga *Warsztat badacza*¹⁴. Referent przedstawił, mało znaną, etyczną stronę oceny prac naukowych. Wskazał na możliwość manipulacji wynikami, co stanowi duże niebezpieczeństwo w procesie parametryzacji nauki. Dla zobrazowania zagadnienia, posłużył się przykładem Flandrii i Polski, zaznaczając różnice i przyczyny ich występowania.

W kolejnym referacie dr Radosław Bomba z Zakładu Kultury Wizualnej UMCS omówił: „Sieciowe narzędzia do wizualizacji wiedzy w popularyzacji humanistyki cyfrowej”. Autor, posługując się przykładem gier, wskazał na potrzebę zastosowania prostej metody w procesie wdrażania wizualizacji w humanistyce. Określił to mianem miękkiej humanistyki cyfrowej (ang. *soft DH*)¹⁵. Zebrani w sali poznali kilka narzędzi, które mogą zostać wykorzystane w wizualizacji przez huma-

¹³ *About Us. What We Do*, [w:] Clarivate Analytics [online], [dostęp 13 IV 2017]. Dostępny w World Wide Web: <http://clarivate.com/#>.

¹⁴ *Warsztat badacza* [online], [dostęp 21 IV 2017]. Dostępny w World Wide Web: <http://ekulczycki.pl/>.

¹⁵ *Humanistyka cyfrowa*, [w:] Wikipedia. *Wolna encyklopedia* [online], [dostęp 13 IV 2017]. Dostępny w World Wide Web: https://pl.wikipedia.org/wiki/Humanistyka_cyfrowa; zob. także blog Radosława Bomby: *Bomba.blog* [online], [dostęp 21 IV 2017]. Dostępny w World Wide Web: <http://rbomba.pl/>.

nistów. Wśród nich wymienić należy takie projekty, jak: RAWGraphs¹⁶, Palladio¹⁷, IMJ: Visual Cultural Analytics¹⁸, Voyand¹⁹, czy Odyssey²⁰.

Temat wizualizacji w humanistyce kontynuowała dr hab. Jolanta Gwioździk z Zakładu Historii Książki i Bibliotek Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, która zaprezentowała zagadnienie: „Wizualizacji w opracowaniu książki dawnej”. Pozналиśmy cele, jakie przyświecają graficznemu przedstawieniu opracowania dawnej książki. Jednym z nich był projekt biblioteki Uniwersytetu w Iowia: „The atlas of early printing”²¹. Przy okazji dowiedzieliśmy się także o metodyce opracowania tego typu zbiorów ze wszystkimi jej wadami i zaletami.

W następnym referacie mgr Katarzyna Staniuk, doktorantka w Instytucie Kulturoznawstwa UMCS, przedstawiła „Wizualizacje cyfrowe w badaniu utworów literackich”. Autorka zaprezentowała wizualizacje artystki Stephanie Posavec²², która graficznie przedstawiła, m.in.: *O pochodzeniu gatunków* Karola Darwina, *Romeo i Julię* Williama Shakespeare, czy *Mechaniczną pomarańczę* Anthony’ego Burgessa. Problem w tym, jak zauważyła referentka, że nie wiadomo, co artystka brała pod uwagę przy analizie treści i jaką metodykę przyjęła. W efekcie otrzymujemy zagadkową grafikę, która wizualnie może się podobać, ale jest nieprzydatna w badaniach.

Od analiz literatury do ludzkiej perspektywy przeszliśmy za sprawą referatu „Współczesna polska bibliologia – *Słownik pracowników książki polskiej* w liczbach i w perspektywie sieciowej” mgr Magdaleny Paul, doktorantki na Wydziale Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii Uniwersytetu Warszawskiego (dalej: UW). Autorka poddała analizie środowisko polskich bibliologów i bibliotekarzy na podstawie biografów w suplemencie *Słownika pracowników książki polskiej*²³. Chciała sprawdzić, czy powiązania w tej grupie spełniają warunek sieci małych światów, według modelu socjologa Duncana Wattsa i matematyka Stevena Strogatza²⁴? Dokładne badanie pozwoliło odpowiedzieć pozytywnie na to pytanie. Przy okazji dowiedzieliśmy się, że najwięcej bibliologów i bibliotekarzy ukończyło studia na Uniwersytecie Wrocławskim (dalej: UW) i związanych jest ze Stowarzyszeniem Bibliotekarzy Polskich.

Od bibliotekarzy przeszliśmy do bibliotek dzięki referatowi „Wskaźniki funkcjonowania bibliotek naukowych w Polsce – wizualizacja informacji” mgr Barbary Marii Morawiec, doktorantki w Instytucie Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz autorki i naczelnej redaktorki portalu „Lustro Biblioteki”²⁵. Referentka przedstawiła wizualizacje statystycznych danych prze-

¹⁶ RAWGraphs [online], [dostęp 21 IV 2017]. Dostępny w World Wide Web: <http://rawgraphs.io/>.

¹⁷ About, [w:] Palladio [online], [dostęp 21 IV 2017]. Dostępny w World Wide Web: <http://hdlab.stanford.edu/palladio/about/>.

¹⁸ Z. Whalen, Imj: A web-based tool for visual culture macroanalytics, [w:] Zach Whalen Blog [online], [dostęp 21 IV 2017]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.zachwhalen.net/posts/imj-a-web-based-tool-for-visual-culture-macroanalytics/>.

¹⁹ Voyand [online], [dostęp 21 IV 2017]. Dostępny w World Wide Web: <http://voyant-tools.org/>.

²⁰ Documentation, [w:] Odyssey [online], [dostęp 21 IV 2017]. Dostępny w World Wide Web: <http://cartodb.github.io/odyssey.js/documentation/#quick-start>.

²¹ About the Illustrations, [w:] The atlas of early printing [online], [dostęp 21 IV 2017]. Dostępny w World Wide Web: <https://atlas.lib.uiowa.edu/illustrations.php>.

²² Stefanie Posavec [online], [dostęp 21 IV 2017]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.stefanieposavec.co.uk/introduction>.

²³ *Słownik pracowników książki polskiej. Suplement IV*, red. M. Rzakowolska, Warszawa 2016.

²⁴ D. J. Watts, S. H. Strogatz, *Collective dynamics of 'small-world' networks*, Nature, 1998, vol. 393, s. 440–442.

²⁵ *Lustro Biblioteki* [online], [dostęp 22 IV 2017]. Dostępny w World Wide Web: <http://lustrbiblioteki.pl/>.

syłanych przez biblioteki naukowe do Głównego Urzędu Statystycznego (dalej: GUS). Następnie skomentowała wyniki.

W ostatnim wystąpieniu, Karolina i Maciej Piech, studenci WSKSiM, zaprezentowali „Strukturę własności mediów w Polsce”. Poddali oni analizie 92 wydawnictwa, działające na polskim rynku, dokładniej omawiając 8 największych. Na podstawie miejsca rejestracji głównego kapitału w spółkach przydzielili firmy do poszczególnych państw. Okazało się, że 42% wydawnictw ma w większości udziały przedsiębiorstw zarejestrowanych na terenie Polski. Na drugim miejscu w tym rankingu uplasowały się Niemcy, dysponując 10 punktami procentowymi mniej.

Po każdym wystąpieniu odbywała się krótka dyskusja. Do szczególnie ożywionej doszło po referatach Katarzyny Staniuk, Barbary Marii Morawiec oraz Karoliny i Macieja Piechów. Zwrócono uwagę na sens przeprowadzania wizualizacji w badaniach literatury, albowiem w przypadku Stephanie Posavec skończyło się jedynie na efektownych grafikach. W odniesieniu do danych zbieranych przez GUS wskazano na niedopracowanie formularzy, co doprowadza do zafalszowania wyników. Wytknięto błąd w postaci prostego sumowania liczby materiałów w elektronicznych bazach danych, które są identyczne dla większości bibliotek. Silnej krytyce poddano pomysł nadawania kapitałowi państwowości. Dodatkowo audytorium nie uznało miejsca rejestracji spółki, jako wiarygodnego kryterium w badaniach.

Po zakończeniu dyskusji rozpoczęła się kolejna sesja, w której prezentowane były krótkie, parominutowe wystąpienia: „Ignite talk”. Moderatorem tej części była dr Monika Szetela. W sumie wysłuchaliśmy 11 referatów i jednego wykładu sponsora – Wydawnictwa Naukowego PWN. Ich tematyka była bardzo zróżnicowana. Poznaliśmy zastosowanie wizualizacji w analizach górniczych czasopism, Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiątej, okładek i materiału ilustracyjnego, a także występowania książki *Alicji w krainie czarów* Lewisa Carrolla w Bibliotece Brytyjskiej w Londynie (The British Library). Usłyszeliśmy o wykorzystaniu graficznych przedstawień w badaniach historycznych. Wśród referatów nie mogło zabraknąć tematów poświęconych mediom społecznościowym, które mają coraz większy udział w naszym życiu. Pojedyncze wystąpienia dotyczyły zastosowaniu wizualizacji w policyjnych śledztwach i badaniach nad kulturą. Przedstawiono także narzędzie Google Ngram Viewer pomocne w analizie statystycznej tekstu lub bazy danych.

Mniej więcej w tym samym czasie trwała „Debata czwartkowa dla pracowników WNH o humanistyce cyfrowej” z udziałem: prof. dr. hab. Adama Pawłowskiego z Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa UW, dr. Jana Kozłowskiego, dr. Tomasza Komendzińskiego z Zakładu Kognitywistyki i Epistemologii UMK, mgr. Marcina Wilkowskiego z Laboratorium Cyfrowego Humanistyki UW, którą moderował Tomasz Górzyński z Instytutu Archeologii UMK.

Następnego dnia odbyły się jednocześnie dwie ostatnie sesje. Jedną z nich „Obrazy statyczne i ruchome w wizualizacji” prowadzona była przez dr. Radosława Bombę, a druga „Piękno a funkcjonalność w prezentacji informacji” moderowana przez dr. hab. Zbigniewa Osińskiego z UMCS. Poniżej dokładniej przedstawimy tę pierwszą.

Na początku dr hab. Andrzej Radomski z UMCS zapoznał audytorium z „Analizą i wizualizacją obrazów na przykładzie badania okładek polskich tygodników społeczno-politycznych”. Podstawą do badań było 6 czasopism, 3 lewicowe („Polityka”, „Newsweek” i „Wprost”) i tyle samo prawicowych („Uważam Rze”, „W sieci” i „Do Rzeczy”). Wzorem była tutaj wizualizacja okładek brytyjskiego „Time’a”. Analiza pozwoliła wykazać pewne różnice pomiędzy polskimi periodykami. Okazało się, że te lewicowe posiadają kolorowe okładki, podczas gdy na okładkach prawicowych dominują ciemne barwy.

W kolejnym wystąpieniu dr Stanisław Skórka z Instytutu Nauk o Informacji Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie przedstawił „Wizualizację nawigacji w serwisach typu discovery”. Na wstępie autor wyjaśnił termin serwisu typu *discovery*, pod którym kryją się multiwyszukiwarki (np. Google, Summon, EBSCO)²⁶. Następnie omówił ich części składowe i działanie. Opisując interfejs wyszukiwarki, dokładniej przedstawił cieszący się coraz większą popularnością styl bento, który swą nazwę wziął od japońskiego pojemnika na sushi (ang. *bento*), gdzie produkty są odpowiednio posegregowane²⁷. Przykład jego zastosowania możemy zobaczyć w prawym górnym rogu wyników wyszukiwania Google.

Od sushi przeszliśmy do hologramów za sprawą referatu („»Holowizualizacje«, czyli projektowanie obrazów techniką holograficzną”) mgr Agnieszki Banach z UMCS, która przedstawiła historię hologramów. Następnie zobaczyliśmy przykłady dzieł wykonanych przez artystów. Autorka dokładnie je omówiła i poddała analizie.

W ostatnim wystąpieniu poznaliśmy „Znaczenie i wpływ doboru parametrów oświetlenia na rzeczywisty odbiór modelowanych obiektów sakralnych”. Dr inż. Zbigniew Chaniecki z Katedry Instytutu Informatyki Stosowanej Politechniki Łódzkiej wraz ze studentem Błażem Świątkiem (referat przygotowany razem z dr. Grzegorzem Osińskim z Instytutu Informatyki WSKSiM) zaprezentowali zastosowanie wizualizacji w projektowaniu wnętrza i oświetlenia na przykładzie kościoła pw. NMP Gwiazdy Nowej Ewangelizacji i św. Jana Pawła II w Toruniu. Zobaczyliśmy także przedstawienie graficzne amfiteatru, który dopiero powstaje obok świątyni. Prezentacja została wzbogacona o możliwość obejrzenia trójwymiarowej wizualizacji wnętrza kościoła.

Po tym referacie nastąpiła dyskusja. Słuchaczy interesowała różnica pomiędzy prawdziwymi hologramami a nowymi technologiami 3D. Pytano o koszty i ograniczenia holografii. W odniesieniu do okładek rozważano, czy można wykorzystać stereotyp kolorystyczny w manipulacji przekazywanymi treściami.

Na tym etapie zakończono część referatów²⁸. Później odbyło się osiem warsztatów, plus jeden naukometryczny przygotowany przez firmę Clarivate Analytics, sponsora sympozjum.

²⁶ *Discovery-System*, [w:] *Wikipedia. Die freie Enzyklopädie* [online], [dostęp 24 IV 2017]. Dostępny w World Wide Web: <https://de.wikipedia.org/wiki/Discovery-System>.

²⁷ *Bento*, [w:] *Wikipedia. The free Encyclopedia* [online], [dostęp 24 IV 2017]. Dostępny w World Wide Web: <https://en.wikipedia.org/wiki/Bento>.

²⁸ Większość prezentacji dostępna jest na stronie WWW konferencji: *Prezentacje*, [w:] *Wizualizacja Informacji w Humanistyce* [online], [dostęp 21 IV 2017]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.wizualizacjanauki.umk.pl/konferencja/>.

Podsumowując całą imprezę, należy pochwalić organizatorów za trud włożony w przygotowanie międzynarodowej konferencji, która zgromadziła przedstawicieli różnych dziedzin nauki, zarówno ścisłych, jak i humanistycznych, z kraju i zagranicy. Tradycyjnie planowane jest wydanie drukiem wystąpień wygłoszonych na sympozjum.

Bibliografia

Alliance for Useful Evidence. 2017. „About Us”. Alliance for Useful Evidence. [online], [dostęp 4 IV]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.alliance4usefulevidence.org/>.

Australian Government, The Department of Industry, Innovation and Science. 2017. „Policy Visualisation Network”. Public Sector Innovation. [online], [dostęp 4 IV]. Dostępny w World Wide Web: <https://innovation.govspace.gov.au/policy-visualisation-network-1>.

Bayer & Szell OG. 2017. „About Pardus”. Pardus. [online], [dostęp 4 IV]. Dostępny w World Wide Web: <https://www.pardus.at/index.php?section=about>.

Bomba, Radosław. 2017. „Bomba.Blog”. [online], [dostęp 21 IV]. Dostępny w World Wide Web: <http://bomba.pl/>.

Clarivate Analytics. 2017. „About Us. What We Do”. [online], [dostęp 13 IV]. <http://clarivate.com/#>.

Giv.uk. 2015. „What Works Network”. [online], [ostatnia modyfikacja 6 VIII]. Dostępny w World Wide Web: <https://www.gov.uk/guidance/what-works-network>.

Janssen Marijn, Maria A. Wimmer, Ameneh Deljoo, ed. 2015. *Policy Practice and Digital Science. Integrating Complex Systems, Social Simulation and Public Administration in Policy Researc*. Springer. Dostępny w World Wide Web: https://books.google.pl/books?id=ZvHLCQAAQBAJ&hl=pl&source=gbs_navlinks_s.

Kulczycki, Emanuel. 2017. „Warsztat badacza”. [online], [dostęp 21 IV]. Dostępny w World Wide Web: <http://ekulczycki.pl/>.

Morawiec, Barbara Maria. 2017. „Lustro Biblioteki”. [online], [dostęp 22 IV]. Dostępny w World Wide Web: <http://lustrbiblioteki.pl/>.

Odyssey. 2017. „Documentation”. [online], [dostęp 21 IV]. Dostępny w World Wide Web: <http://cartodb.github.io/odyssey.js/documentation/#quick-start>.

Policy Compass. 2017. „The Project”. [online], [dostęp 4 IV]. Dostępny w World Wide Web: <https://project.policycompass.eu/the-project/>.

Politecnico di Milano, DensityDesign Research Lab. 2017. „About”. RAW-Graphs. [online], [dostęp 21 IV]. <http://rawgraphs.io/about/>.

Posavec, Stefanie. 2017. „Strona Stefanie Posavec”. [online], [dostęp 21 IV]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.stefanieposavec.co.uk/introduction>.

Rzadkowolska, Magdalena. 2016. *Słownik pracowników książki polskiej. Suplement IV*, Warszawa: Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich.

Sinclair, Stéfan, Geoffrey Rockwell. 2017. „Voyand”. [online], [dostęp 21 IV]. Dostępny w World Wide Web: <http://voyant-tools.org/>.

Stanford University, Humanities + Design. 2017. „About”. Palladio. [online], [dostęp 21 IV]. Dostępny w World Wide Web: <http://hdlab.stanford.edu/palladio/about/>.

UMK TV. 2017. „Wizualizacja Informacji w Humanistyce – otwarcie przez Dziekana Wydziału Nauk Historycznych”. [online], [dostęp 13 IV]. Dostępny w World Wide Web: <http://tv.umk.pl/#movie=3393>.

University of Iowa Libraries. 2017. „About the Illustrations”. The atlas of early printing. [online], [dostęp 21 IV]. Dostępny w World Wide Web: <https://atlas.lib.uiowa.edu/illustrations.php>.

Vlaamse overheid, Departement Economie, Wetenschap en Innovatie, Afdeling Strategie en Coördinatie. 2017. „Steunpunten voor Beleidsrelevant Onderzoek”. Steunpunten Beleidsrelevant Onderzoek. [online], [dostęp 21 IV]. Dostępny w World Wide Web: <http://www2.vlaanderen.be/weten/steunpunten/steunpunten.htm>.

Watts, Duncan J., Strogatz H. Steven. 1998. „Collective dynamics of »small-world« networks”. *Nature*, 393: 440–442.

Whalen, Zach. 2016. „Imj: A web-based tool for visual culture macroanalytics”. Zach Wahlen Blog. [online], [dostęp 28 IV]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.zachwhalen.net/posts/imj-a-web-based-tool-for-visual-culture-macroanalytics/>.

Wikipedia. 2016. „DOI (identyfikator cyfrowy)”. [online], [ostatnia aktualizacja 23 X]. Dostępny w World Wide Web: [https://pl.wikipedia.org/wiki/DOI_\(identyfikator_cyfrowy\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/DOI_(identyfikator_cyfrowy)).

Wikipedia. 2017. „Bento”. [online], [ostatnia modyfikacja 29 IV]. Dostępny w World Wide Web: <https://en.wikipedia.org/wiki/Bento>.

Wikipedia. 2017. „Discovery-System”. [online], [ostatnia aktualizacja 6 V]. Dostępny w World Wide Web: <https://de.wikipedia.org/wiki/Discovery-System>.

Wikipedia. 2017. „Humanistyka cyfrowa”. [online], [dostęp 10 V]. Dostępny w World Wide Web: https://pl.wikipedia.org/wiki/Humanistyka_cyfrowa.

Wikipedia. 2017. „Massively multiplayer online game”. [online], [ostatnia aktualizacja 8 IV]. Dostępny w World Wide Web: https://pl.wikipedia.org/wiki/Massively_multiplayer_online_game.

Wikipedia. 2017. „Voyager Golden Record”. [online], [ostatnia aktualizacja 21 II]. Dostępny w World Wide Web: https://pl.wikipedia.org/wiki/Voyager_Golden_Record.

Wizualizacja Informacji w Humanistyce. 2017. „Prezentacje”. [online], [dostęp 21 IV]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.wizualizacjanauki.umk.pl/konferencja/>.

Wyższa Szkoła Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu. 2015. „Wizualizacja informacji”. [online], [dostęp 19 IX]. <https://wksim.edu.pl/wizualizacja-informacji/>.

Data przesłania artykułu do Redakcji: 26 IV 2017

Data akceptacji artykułu przez Redakcję: 6 VII 2017

Mariusz Balcerek

Nicolaus Copernicus Public Provincial Library in Toruń

e-mail: m.balcerek@ksiaznica.torun.pl

ORCID ID: 0000-0002-1007-8042

Mariusz Balcerek, PhD, works in the Department of Information and Bibliography in the Copernicus Regional Public and Municipal Library in Toruń. His research interests focus on military history of the Early Modern period (the 16th–18th centuries). In 2010 he defended the doctoral thesis in the Institute of History and Archival Studies of Nicolaus Copernicus University in Toruń. The title of thesis was *The Duchy of Courland and Semigallia during the war between Poland and Sweden in the years 1600–1629*, Poznań 2012), supervised by Prof. dr hab. Bogusław Dybaś. He published in the following journals and studies: *Do szarzy marsz, marsz... Studia z dziejów kawalerii*, 'Przegląd Historyczny', 'Studia i Materiały do Historii Wojskowości' and 'Zapiski Historyczne'. Since 2011 he has been the editor-in-chief of 'Folia Toruniensia' responsible for the content of the journal.

The International Toruń Conference

“Visualization of information in the humanities”, Toruń 23–24 March 2017

Key words: the visualization of information, Nicolaus Copernicus University in Toruń, the Institute of Scientific Information and Bibliology, conference, Toruń

Summary. On 23–24 March 2017 in Collegium Humanisticum of Nicolaus Copernicus University in Toruń there took place the International Torun Conference titled “Visualization of information in the humanities”. It was organized by the Institute of Scientific Information and Bibliology of Nicolaus Copernicus University. It was the second meeting devoted to this issue and organized in Toruń. The first conference titled “Visualization of information” took place in the autumn of 2015 in the College of Social and Media Culture in Toruń.

Mariusz Balcerek

Öffentliche Woiwodschaftsbibliothek – Kopernikus Bücherei in Toruń

e-mail: m.balcerek@ksiaznica.torun.pl

ORCID ID: 0000-0002-1007-8042

Dr. Mariusz Balcerek ist Mitarbeiter der Abteilung Information und Bibliografie der Öffentlichen Woiwodschaftsbibliothek – Kopernikus-Bücherei in Thorn. Seine Forschungsinteressen beziehen sich im allgemeinen auf die Militärgeschichte der Neuzeit (vom 16. bis zum 18. Jahrhundert). 2010 verteidigte er im Institut für Geschichte und Archivwissenschaft der Nikolaus-Kopernikus-Universität in Thorn unter Betreuung von Prof. Dr. habil. Bogusław Dybaś seine Dissertation unter dem Titel: „Księstwo Kurlandii i Semigalii w wojnie polsko-szwedzkiej w latach 1600–1629“ [„Das Herzogtum Kurland und Semgallen im polnisch-schwedischen Krieg 1606–1629“] (*Księstwo Kurlandii i Semigalii w wojnie Rzeczypospolitej ze Szwecją w latach 1600–1629* [Das Herzogtum Kurland und Semgallen im Krieg der Rzeczypospolita mit Schweden 1600–1629], Poznań 2012). Er publizierte u. a. in den folgenden Zeitschriften und Studien: *Do szarży marsz, marsz... Studia z dziejów kawalerii*, „Przegląd Historyczny“, „Przegląd Historyczno-Wojskowy“, „Studia i Materiały do Historii Wojskowości“ sowie „Zapiski Historyczne“. Seit 2011 ist er thematischer Redaktor der wissenschaftlichen Zeitschrift „Folia Toruniensia“.

Internationale Thorner Tagung

„Die Informationsvisualisierung in den

Geisteswissenschaften“, Thorn, 23.–24.

März 2017

S **tichworte:** Informationsvisualisierung, Nikolaus-Kopernikus-Universität in Thorn, Institut für Wissenschaftliche Information und Bibliologie, Tagung, Thorn

Z **usammenfassung.** Am 23.–24. März 2017 fand im Collegium Humanisticum der Nikolaus-Kopernikus-Universität in Thorn die Internationale Thorner Tagung: „Die Informationsvisualisierung in den Geisteswissenschaften“ statt. Ihr Organisator war das Institut für Wissenschaftliche Information und Bibliologie der Nikolaus-Kopernikus-Universität in Thorn. Es war schon das zweite Treffen in Thorn, das dieser Thematik gewidmet wurde. Die erste Veranstaltung fand im Herbst 2015 in der Hochschule für Sozial- und Medienkultur in Thorn statt, und zwar unter dem Titel: „Die Informationsvisualisierung“.